SKLEP SODIŠČA (šesti senat)
z dne 4. oktobra 2007*

V zadevi C-492/06,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Consiglio di Stato (Italija) z odločbo z dne 21. februarja 2006, ki je prispela na Sodišče 28. novembra 2006, v postopku

Consorzio Elisoccorso San Raffaele,

proti

Elilombarda Srl,

in

Azienda Ospedaliera Ospedale Niguarda Ca' Granda di Milano,

SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi P. Kūris, predsednik senata, L. Bay Larsen (poročevalec) in J.-C. Bonichot, sodnika,

generalni pravobranilec: Y. Bot,
sodni tajnik: R. Grass,

* Jezik postopka: italijanščina.

po predlogu, da v skladu s členom 104(3), prvi pododstavek, Poslovnika odloči z obrazloženim sklepom,

po opredelitvi generalnega pravobranilca

sprejema naslednji

Sklep

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 1 Direktive Sveta 89/665/EGS z dne 21. decembra 1989 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o uporabi revizijskih postopkov oddaje javnih naročil za preskrbo in javnih naročil za gradnje (UL L 395, str. 33), kot je bila spremenjena z Direktivo Sveta 92/50/EGS z dne 18. junija 1992 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil storitev (UL L 209, str. 1, v nadaljevanju: Direktiva 89/665).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Consorzio Elisoccorso San Raffaele (v nadaljevanju: Consorzio) in družbo Elilombarda Srl (v nadaljevanju: Elilombarda), vodilnim podjetjem priložnostne družbe v ustanavljanju, zaradi postopka oddaje javnega naročila.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

3 Člen 1 Direktive 89/665 določa:

„1. Države članice sprejmejo ukrepe, potrebne, da bi zagotovili v zvezi s postopki oddaje javnih naročil s področja direktiv 71/305/EGS, 77/62/EGS in 92/50/EGS [...], učinkovito in zlasti čim hitrejšo revizijo odločitev, ki so jih sprejeli naročniki skladno s pogoji, določenimi v naslednjih členih ter zlasti v členu 2(7) na podlagi obrazložitve, da so take odločitve kršile pravo Skupnosti na področju javnega naročanja ali nacionalne predpise o izvajanju tega prava.

[...]

3. Države članice zagotovijo, da so na voljo revizijski postopki v skladu s podrobnimi predpisi, ki jih države članice lahko sprejmejo, vsaj za vsako osebo, ki ima ali je imela interes, da bi dobila določeno javno naročilo v zvezi s preskrbo ali javno naročilo za gradnje, in ki je bila oškodovana ali pa ji grozi oškodovanje zaradi domnevne kršitve. Države članice lahko zlasti zahtevajo, da mora oseba, ki zahteva revizijo, naročnika predhodno obvestiti o domnevni kršitvi in svoji nameri, da bo zahtevala revizijo."

4 Člen 2(1) te direktive določa:

„Države članice zagotovijo, da sprejeti ukrepi v zvezi z revizijskimi postopki, določeni v členu 1, vključujejo določbo, ki omogoča, da:

[...]

(b) se razveljavi ali zagotovi, da se razveljavijo nezakonito sprejete odločitve, vključno z odpravo diskriminacijskih tehničnih, ekonomskih ali finančnih specifikacij v razpisu, razpisni dokumentaciji ali v katerih koli drugih dokumentih, ki se nanašajo na postopek oddaje javnega naročila;

[...]“

5 Člen 26(1) Direktive 92/50 določa:

„Ponudbe lahko oddajo skupine ponudnikov storitev. Od teh skupin se ne sme zahtevati pridobitev določenega pravnega statusa, da bi lahko oddale ponudbo, vendar je od njih to mogoče zahtevati, ko jim je naročilo že oddano.“

Nacionalna ureditev

6 Nacionalna ureditev na področju oddaje javnih naročil za gradnjo, preskrbo in storitve (glej zakon št. 109 z dne 11. februarja 1994 (GURI št. 41 z dne 19. februarja 1994), zakonsko uredbo št. 358 z dne 24. julija 1992 (GURI št. 188 z dne 11. avgusta 1992) in zakonsko uredbo št. 157 z dne 17. marca 1995 (GURI št. 104 z dne 6. maja 1995)) ne izključuje niti ne omejuje možnosti, da posamezna podjetja, vključena v „priložnostne družbe" ali „združenja podjetij", vlagajo samostojne tožbe.

7 V skladu z ustaljeno sodno prakso Consiglio di Stato imajo člani priložnostnih družb oziroma združenj podjetij pravico samostojno izpodbijati akte o javnih naročilih, pri katerih so sodelovali.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

8 Azienda Ospedaliera Niguarda Ca' Granda di Milano, naročnik, je 30. novembra 2004 objavil obvestilo o razpisu v vrednosti 25.900.000 eurov, katerega predmet je bila zlasti helikopterska nujna medicinska pomoč.

9 Oddani sta bili dve ponudbi. Prvo je poslala družba Elilombarda, vodilno podjetje priložnostne družbe v ustanavljanju, v katero je bila poleg nje vključena družba Helitalia SpA, drugo pa družba Consorzio, ki sta jo sestavljali družbi Elilario Italia SpA in Air Viaggi San Raffaele Srl.

10 Naročnik je 28. aprila 2005 naročilo oddal družbi Consorzio, ki je bila o odločitvi obveščena z dopisom z dne 10. maja 2005.

11 Elilombarda je pred Tribunale amministrativo regionale della Lombardia (v nadaljevanju: TAR Lombardia) v svojem imenu vložila samostojen predlog za revizijo, v katerem je med drugim izpodbijala to odločitev.

12 V okviru tega postopka je družba Consorzio podala ugovor nedopustnosti, v katerem je navedla, da revizije ni vložila sama priložnostna družba v ustanavljanju, ki naj bi bila edina upravičena zahtevati sodno varstvo svojega interesa, pridobiti javno naročilo, temveč eden od gospodarskih subjektov, ki sestavljata to družbo.

13 TAR Lombardia se je oprlo na sodno prakso Consiglio di Stato in zavrnilo ugovor nedopustnosti ter ugodilo reviziji in razveljavilo naročnikovo odločitev.

14 Consorzio je vložil pritožbo pred Consiglio di Stato, ki mora najprej preučiti odločitev TAR Lombardia o dopustnosti revizije, ki jo je vložila Elilombarda.

15 Consiglio di Stato v predložitveni odločbi poudarja, na eni strani, da nacionalna zakonodaja na področju oddaje javnih naročil ne izključuje niti ne omejuje možnosti, da posamezna podjetja, vključena v združenja, vlagajo samostojne tožbe, in na drugi

strani, da je TAR Lombardia uporabilo načela, ki jih je Consiglio di Stato s tem v zvezi uveljavilo v svoji sodni praksi.

16 Kljub temu se zastavlja vprašanje, ali ob upoštevanju sodbe Sodišča z dne 8. septembra 2005 v zadevi Espace Trianon in Sofibail (C-129/04, ZOdl., str. I-7805) člen 1 Direktive 89/665 nasprotuje temu, da bi lahko eden od članov priložnostne družbe kot ponudnik vložil samostojen predlog za revizijo odločbe o oddaji javnega naročila.

17 V teh okoliščinah je Consiglio di Stato prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 1 Direktive Sveta 89/665 [...] razlagati tako, da nasprotuje temu, da lahko po nacionalnem pravu le posamezni član priložnostne družbe brez pravne osebnosti, ki se je kot taka udeležila postopka oddaje javnega naročila in ji to naročilo ni bilo oddano, vloži revizijo zoper odločbo o oddaji?“

Vprašanje za predhodno odločanje

18 V skladu s členom 104(3), prvi pododstavek, Poslovnika lahko Sodišče, če je iz obstoječe sodne prakse mogoče jasno sklepati, kakšen bo odgovor na vprašanje, predloženo v predhodno odločanje, po opredelitvi generalnega pravobranilca odloči z obrazloženim sklepom.

19 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem sprašuje, ali je treba člen 1 Direktive 89/665 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da lahko po nacionalnem pravu eden od članov priložnostne družbe brez pravne osebnosti, ki se je kot taka udeležila postopka oddaje javnega naročila in ji to naročilo ni bilo oddano, samostojno vloži tožbo zoper odločbo o oddaji javnega naročila.

20 Spomniti je treba, da so države članice na podlagi člena 1(3) omenjene direktive dolžne zagotoviti, da so revizijski postopki, ki jih ta predvideva, na voljo „vsaj" vsaki osebi, ki ima ali je imela interes, da bi dobila določeno javno naročilo, in ki je bila oškodovana ali pa ji grozi oškodovanje zaradi domnevne kršitve prava Skupnosti na področju javnega naročanja ali nacionalnih predpisov o izvajanju tega prava.

21 Iz tega izhaja, da Direktiva 89/665 določa le minimalne pogoje, ki jih morajo izpolnjevati revizijski postopki v nacionalnih pravnih redih, da zagotovijo varstvo določb prava Skupnosti na področju javnih naročil (glej sodbo z dne 19. junija 2003 v zadevi GAT, C-315/01, ZOdl., str. I-6351, točka 45 in navedena sodna praksa).

22 V zgoraj navedeni sodbi Espace Trianon in Sofibail je Sodišče člen 1 Direktive 89/665 razlagalo glede na položaj, v katerem je notranji pravni red določal, da lahko razveljavitveno tožbo zoper odločitev o oddaji javnega naročila vložijo le vsi člani priložnostne družbe, ki nastopa kot ponudnik, skupaj.

23 Glede na položaj, na katerega so se navezovala vprašanja za predhodno odločanje, ki so mu bila predložena, je v točkah od 19 do 21 te sodbe ugotovilo, da:

— je mogoče priložnostno družbo šteti za osebo, ki ima interes, da bi pridobila javno naročilo, v smislu člena 1(3) Direktive 89/665, ko ta interes izkaže s predložitvijo ponudbe za zadevno javno naročilo;

— v postopku v glavni stvari ni nič nasprotovalo temu, da člani priložnostne družbe vsi skupaj, kot družbeniki ali v svojem imenu, vložijo razveljavitveno tožbo zoper sporni odločbi.

24 Sodišče je tako v točki 22 navedene sodbe ugotovilo, da zadevni nacionalni procesni predpis ne omejuje dostopnosti revizijskega postopka na način, ki bi nasprotoval členu 1(3) Direktive 89/665.

25 Zato je odločilo, da člen 1 omenjene direktive ne nasprotuje temu, da lahko po nacionalnem pravu le vsi člani priložnostne družbe brez pravne osebnosti, ki se je kot taka udeležila postopka oddaje javnega naročila in ji to naročilo ni bilo oddano, skupaj vložijo revizijo zoper odločbo o oddaji tega naročila.

26 S tem je Sodišče, kot to v pisnih stališčih upravičeno zatrjujeta Elilombarda in Komisija Evropskih skupnosti, glede na okoliščine takratnega postopka v glavni stvari določilo zgolj minimalni prag za dostop do revizijskih postopkov na področju razpisov, ki ga zagotavlja Direktiva 89/665.

27 Nikakor pa ni izključilo možnosti, da druge države članice v nacionalnem pravu zagotovijo širši dostop do omenjenih revizijskih postopkov, s tem da razširijo minimalno procesno upravičenje, ki ga zagotavlja omenjena direktiva.

28 Glede na to, da direktiva ne vsebuje posebnih določb o tem, je treba v okviru notranjih pravnih redov držav članic določiti zlasti to, ali in pod katerimi pogoji je mogoče procesno upravičenje razširiti na podjetja, vključena v združenja, ki nastopajo kot ponudniki.

29 V zvezi s tem je treba pojasniti, da podrobna postopkovna pravila v zvezi s pravnimi sredstvi, katerih namen je zagotovitev varstva pravic, ki jih pravo Skupnosti daje kandidatom in ponudnikom, ki so oškodovani z odločitvami naročnikov, ne smejo ogrožati polnega učinka Direktive 89/665 (glej sodbo z dne 12. decembra 2002 v zadevi Universale-Bau in drugi, C-470/99, ZOdl., str. I-11617, točka 72), ki ima za cilj zagotoviti, da se lahko nezakonite odločitve naročnikov učinkovito in čim hitreje pregledajo.

30 V nasprotju s tem, kar zatrjuje ciprska vlada, pa razlaga člena 1 omenjene direktive, v skladu s katero je mogoče procesno upravičenje razširiti na vsakega od članov priložnostne družbe, ki je oddala ponudbo v postopku oddaje javnega naročila, temu cilju ne škoduje, temveč se zdi, da ga pomaga uresničevati.

31 Zato je treba na zastavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 1 Direktive 89/665 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da lahko po nacionalnem pravu eden od članov priložnostne družbe brez pravne osebnosti, ki se je kot taka udeležila postopka oddaje javnega naročila in ji to naročilo ni bilo oddano, samostojno vloži revizijo zoper odločbo o oddaji javnega naročila.

Stroški

32 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) razsodilo:

Člen 1 Direktive Sveta 89/665/EGS z dne 21. decembra 1989 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o uporabi revizijskih postopkov oddaje javnih naročil za preskrbo in javnih naročil za gradnje, kot je bila spremenjena z Direktivo Sveta 92/50/EGS z dne 18. junija 1992, je treba razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da lahko po nacionalnem pravu eden od članov priložnostne družbe brez pravne osebnosti, ki se je kot taka udeležila postopka oddaje javnega naročila in ji to naročilo ni bilo oddano, samostojno vloži revizijo zoper odločbo o oddaji javnega naročila.

Podpisi